

VI KVINNOR

Pris 75 öre

Nr **2** * 1962

Inför internationella Kvinnodagen:

KVINNOR I KAMP FÖR FRED OCH FRIHET

FRED I ALGERIET förkunnar morgontidningarnas löpsedlar i dag, den 20 februari. Efter mer än sju års blodiga strider skall Algeriet äntligen få sin självständighet och Frankrike sin första verkliga fred på 23 år.

När detta läses vet vi mera om vad överenskommelsen mellan den franska regeringen och det algeriska nationalrådet innehåller än vad vi vet i dag då ännu inga detaljer i avtalet är kända. Ett står emellertid klart: det återstår ännu att göra upp räkningen med OAS, med fascismen, som icke vill självstän-

dighet åt Algeriet och som med terrormedel söker slå ner inte bara Algeriets utan också Frankrikes folk.

Det är glädje och förhoppningar som fyller sinnet en dag som denna. Slut på kriget i Algeriet och självständighet åt dess folk är en stor seger för fredens krafter i världen.

Och tankarna går till Algeriets kvinnor och till Frankrikes, som bådadera har stor del i segern. De algeriska kvinnorna som otrottligt deltagit i sitt folks kamp för frihet och mänskliga levnadsförhållanden åt de sina — och Frankrikes kvinnor som satt in all sin kraft på att få slut på det smutsiga kriget i Algeriet och oryggligt krävt självständighet åt Algeriets folk.

I den algeriska motståndsrörelsen har kvinnorna utgjort förbindelsestrupperna. Trots de starka franska militärförbanden och den ständiga poliskontrollen har kvinnorna försett partisanavdelningarna med vad de behövt. De har kokat deras mat, tvättat deras tvätt, förbundit deras sår, stått på post när de vilat. Trots att de vetat att förfärliga repressalier väntat dem om de blivit tillfångatagna. I de befriade områdena har kvinnorna

Ska hon äntligen få komma hem, den lilla algeriska flykten?

LEDSEN OCH ARG

blev man när man i TV härförleden såg den unge färgade studenten trava runt i de stockholmska förorterna på jakt efter hyresrum. Så snart rumsuthyrarna såg honom befanns rummet redan vara uthyrt.

Så illa är det alltså beställt hos oss! Även om man någon gång haft anledning reta sig över att en färgad avvisats från ett hotell eller — som vid ett tillfälle gick genom pressen — zigenare nekats servering på ett enkelt kafé, så har väl folk i allmänhet tröstat sig med att just den portieren eller vaktmästaren eller servitrisen råkat höra till den primitiva sorten. I gemen har vi svenskar inga rasfördomar, det har man varit övertygad om.

I Karl Axel Sjöbloms TV-intervju träffade vi både färgade och svenskar som talade om att den föreställningen är grundfalsk. Här finns rasfördomar! En nykter, skötsam student med mörk hudfärg (tillhörande sitt folks elit som Sjöblom uttryckte det) blir under alla möjliga undanflykter nekad att hyra ett rum som annonserats ledigt. Man skämdes när man såg hans ensamma vandring, skämdes över den primitivitet som döljs under vår uppreklamerade gästvänlighet.

Vi har ingen anledning att förhåva oss men desto mera skäl att se efter vad skolan och våra olika massmedia gör för att i barnens och de ungas sinnen inplantera respekt för människan och känslan av broderskap mellan alla folk och raser. Om inte annat så därför att rasfördomar är ett uttryck för bristande kultur! I en värld som blir allt trängre och trängre måste den unga generationen fostras till medmänsklighet och generositet om den inte skall bli andligen fattig och av andra betraktad som primitiv.

ofta ensamma stått för hela förvaltningen. Och fast dessa kvinnor oförberedda fått sig anförtrödda dessa ansvarsfulla uppgifter har de skött dem med glans.

Men de algeriska kvinnorna har inte varit ensamma.

Från algerietkrigets första dag har det mäktiga franska kvinnoförbundet bekämpat det. Dess ihärdiga försök att förhindra vapentransporterna till Algeriet har väckt en världs beundran. Ofta har det skett genom att kvinnorna själva placerat sig på järnvägsrälsarna så tågen inte kunnat starta. Inga ansträngningar har skytts när det gällt att för de franska mödrarna klargöra i vad slags krig deras söner stupat: ett smutsigt krig för ekonomiska intressens skull, övergrepp mot ett folk som begär att få bestämma i eget land och vill en bättre framtid åt sina barn.

Freden är vår tids största och viktigaste fråga, den som över-skuggar alla andra problem. Fred i Algeriet grundad på dess folks rätt att bestämma i eget hus — det är en seger för fredskrafterna i hela världen. Inför årets Internationella kvinnodag hyllar vi de tappra algeriska kvinnorna och Frankrikes kvinnor som så oförbehållsamt stött deras kamp för nationell självständighet och bekämpat det smutsiga krig mot Algeriets folk som deras egen regering fört.

GLAD OCH STIMULERAD

blev man när man i pressen läste om den unga gävflickan som lär för att bli bilmekaniker. En ensam svala? Javäl, men på haven seglar en annan svenska, för all del också en ensam svala, den unga jungmannen som fortsätter sin utbildning för sjömansyrket. Än så länge får sådana här unga flickor stor publicitet just därför att de är så ovanliga — hemma hos oss. Men det är som den unga jungmannens skeppare sa: varför skulle inte flickor passa för det yrket, det finns ryska fartyg där hela besättningen är kvinnlig. Och vår medelålders hårfrisörska som ofta klagat över värk i armarna och åderbräck på benen sa på tal om vår blivande första bilmekaniker: Det kan inte vara tyngre än det här yrket men alldeles säkert mycket bättre betalt! Får vi hoppas att allt fler flickor — och deras om sina barn ömmande föräldrar — snart ska börja inse det?

Den blivande fadern hoppade högt av glädje, när hans hulda maka blygt meddelade honom att — Älskling, jag, jag tror att vi ska få barn i mars... Kanske hade de ystra krumsprången dämpats en hel del, om han hade tänkt efter hur oerhört dyrt det i själva verket är att ha barn i våra dagar. Knappt anade den lycklige mannen att hans plånbok skulle magra successivt, till dess den småningom knappast skulle märkas i innerfickan.

Självfallet gladdes lilla Susannes pappa när han hörde talas om den lyckliga tilldragelsen. Men det slumpade sig inte bättre än att han hade flera »goda vänner» som redan var lyckliga fäder. Dessa tog den stackars mannen under chockbehandling och påpekade kostnaderna. Och när Susannes far hade hämtat sig någorlunda, beslöt han att det skulle föras bok över samtliga utgifter under det första levnadsåret. Han tog fram en anteckningsbok och en penna och meddelade sin hustru att här ska vartenda öre vi ger ut på barnet föras in!

Detta krassa beslut höll på att förorsaka skilsmässa — helt naturligt. Den annars milda och mjuka hustrun blev rasande vid tanken på en dylik bokföring, men småningom dämpades vågorna och allt återgick till sedvanlig ordning.

Med ett undantag: den milda hustrun förde bok. Alla kostnader för barnet började föras in från första garnhärvan.

Och nu, ett år efter Susannes ankomst är slutsumman uppe i 1.730 kronor fördelade på följande poster:

SÄNGUTRUSTNING

en säng	70:—
madrass, kudde	36:—
lakan, örngott	50:—
gummiunderlägg	6:—
frottéunderlägg	10:—
ylle- och bomullsfilter	50:—
filthållare	5:—
Summa	227:—

KLÄDER UNDER ETT ÅR

blöjbyxor	40:—
navelbindor	4:—
tröjor, skjortor	60:—
koftor, mössor	55:—
sovpåsar, sparkdräkter	51:—
skor, strumpor, sockor	51:—
under- och krypbyxor	25:—
övr. inomhuskläder	55:—
Summa	341:—

MAT OCH TVÄTTMEDEL ETC.

150 burk. barnmat	150:—
30 pkt välling	60:—
frukt	30:—
tvättmedel	110:—
cellstoff	230:—
matkontot ökar	50:—
Summa	585:—

FÖR HYGIENEN

barntvål	5:—
olja, salva	18:—
barnpuder, sårpuder	7:—
kompresser, bomull	8:—
kam, borste, sax	9:—
tvättfat, tvättlapp	9:—
badlakan, -termometer	23:—
hyra av barnvåg	15:—
Summa	94:—

FÖR PROMENADEN

barnvagn med insats	260:—
utrustn. till insatsen	50:—
åkpåse	30:—
overall	30:—
bottiner	12:—
vantar	5:—
Summa	387:—

ÖVRIGT

nappflaskor	6:—
pottstol	15:—
barnstol	25:—
leksaker	50:—
Summa	96:—

Här har vi Susanna själv. Som synes är hon alls inte nerstämmd över de dryga kostnader hon drar med sig för sina föräldrar.

Så dyr — och så kär

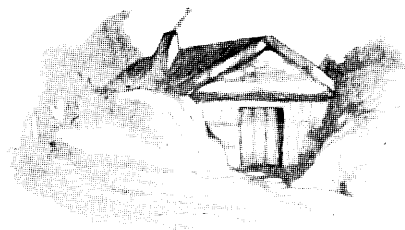
173 KRONOR KILOT kostar ett litet barn av »årets modell» under sitt första levnadsår, har en pappa räknat ut. Hur mycket skulle det inte bli om man också gjorde kostnadsförslag på glädjen och lyckan det kan ge? Och förresten, hur mycket skulle det bli om moderns ständiga omvårdnad värderades i pengar?

På lilla Susannes första födelsedag passade hennes ekonomiske och nyfikne far på att väga henne och upptäckte att hon kostade 173 kronor per kilo. En snabbkalkyl talade om för honom att hade han själv fått kosta på sig så mycket per kilo, hade han för eget bruk fått göra av med 13.840 kronor. Men det hade han ju inte!

Hur som helst — även om man drar ifrån barnbidraget — kan man inte undgå att upptäcka att barn är en dyrbar hobby och ett av de dyraste nöjen man kan skaffa sig. Och ändå kan inte lyckan i att få ett litet barn att ta hand om och planera för värderas i pengar. Som ju i alla fall inte är så mycket värda...

Text: ULF LJUNGGREN

Foto: NILS G. LINDQUIST

Rut Adler:

NÄR SVERIGE VAR ETT UNDERUTVECKLAT LAND

– En studieplan anmäles –

Har det någon betydelse för vår inställning till omvärlden i vår egen tid att studera folklivsskildringar som rör sig i gångna sekler? Ja, så visst som historia överhuvudtaget har det.

Ingen vill väl bestrida att den historia vi äldre lärt oss i skolan (vet inte om det ändrats under de senaste femtio åren) huvudsakligen är kungarnas och deras krigshistoria. Och att den bidragit att befästa gängse uppfattning om nationell storhet och ära i krigiska segrars spår, om vårt land som det centrala i världen, om vår religion, vår kultur som förmer än andra folks. Vår »urgamla frihet» framstod som ett odiskutabelt värde i sig, oavsett vad kvinnor och barn, torpare, bönder och hantverkare hade av frihet under kunga-, herra- och prästvälde. Att storheten vanns på andra folks bekostnad, att äran och rikedom kom av plundring och rov, att bakom religionskrigen var makt- och vinningslystnad starkare motiv än trosfrihet – allt detta har Grimberg, Heidenstam, Strindberg m.fl. avslöjat i berömliga verk som finns i biblioteken, tillgängliga för en var.

Men vi fick inte den historiska grundvalen i vår barndoms skola då sinnet var lättformat och idealbildningen murade upp en åskådning vars falskhet det skulle ta år av tvivel, kamp och revolt att bli kvitt – hos några – medan flertalet helt enkelt är kvar i den en gång inlärdas uppfattningen som den bekvämaste och angenämas. Det farliga med den falska idealbildningens kvarstående sen ungdomsåren är den mur av nationell inbilskhet och fördomar den reser mot alla de möjligheter till att lära om, tänka själv, tänka nytt som står den vuxne till buds.

Så mycket mer som stelnandet i den färdigstöpta formen synes passa ett samhällsbevarande beteendemönster och därför inte kostar nånting – tvärtom, ofta räknas som en merit.

Författaren-jordbrukaren-bondmoran Astrid Pettersson i Harplinge har gjort upp en studieplan med sin trilogi »Ingri Vallpiga», »Börta Tvåstyvra», »Smederna» som utgångspunkt. Det är Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet som ger ut den.

Det är en ganska märklig uppläggning av samtidigt litteraturcirkel och sociologiskt studium som, om den följes

som den är tänkt, skulle kunna ge större förutsättningar att fördomsfritt bedöma den nutidshistoria som utspelas omkring oss.

Författaren går ut från samma oförskräckta forskningsintresse hos sina cirkelmedlemmar, vilket drivit henne själv in i arkiven och kyrkoböckerna, husförhållningsprotokollen och tiondelängderna. Förutom de hjälpkällor som vår moderna sociologiska litteratur erbjuder och som studieplanen hänvisar till.

Cirkeln beräknas ha tio sammankomster varav sex till studiet av allmänna företeelser under mitten av 1700-talet. Sälunda föreslås att första sammankomsten sker på församlingens pastorsexpedition, där tjänstgörande präst kunde hjälpa med anvisningar och tydning av den gamla textens svårsläsliga tyska bokstäver. Församlingens böcker går 100 år tillbaka – tidigare kyrkoböcker förvaras i landsarkiven, och kan lånas därifrån av församlingsprästen. Husförhållningslängden berättar vilka som var med och skälen till frånvaro – sjukdom, lyte, lamhet o.s.v. och blir ett vittnesbörd om hälsotillståndet – det fanns år 1750 bara ett sjukhus i landet – Uppsala. Om läs- och skrivkunnighet antecknades också. Födelseboken ger intressanta upplysningar om de stora barnkullarna och av tiondelängden kan man räkna ut hur mycket spannmål som tröskades i socknen och vad som bort vara över

till var och en. Vad man själv får räkna ut, är sambandet mellan svältbarnadödlighet och den säd som gick i brännvinspannorna, samt sambandet mellan hustrurnas lydnadsplikt och hembränningens omfång.

Vidskepelse, grymma lagar och otroligt kastväsande är inte så avlägset som vi gärna tror: hästeflåaren fick bara gifta sig med en stum kvinna och hans dotter var prisgiven åt var mans lusta.

Den som beblandat sig med djur (vilket lär ha varit rätt allmänt då 1734 års lag förbjöd manliga vallare) straffades med att levande begravas.

Prästväldet dominerade landsbygden. Det var straffbart att ha en bok som inte anskaffats genom prästen. Det blev böter om man inte kunde svara rätt på husförhöret m.m. Men prästen hade ju sina skyldigheter också: han skulle gifta sig med sin föregångares änka när »nåsåret» var slut – en kuriös änkepensionering.

De fyra sista sammankomsterna i cirkeln ägnas studiet av personligheterna som de ter sig för oss i de tre böckerna – deras mer eller mindre medvetna inställning till sin tids frågor (som till dels är vår tids även) – om krig och fred, om manssamhälle – likställighet – kamratskap – om underdånighet och slentrian, om trots och tankefrihet, om leklust och dröm och plikt och straff.

Går det trådar av allmängiltighet och mänsklig gemenskap från dessa våra förfäder till vår tids människor? Kan vi lära av historien att vara mer lyhörda för varandras, för allas, önskinningar?

Kan vi lära av historien att begära av psykologin, att den avslöjar räds-lans, fruktans avskyvärda roll som hinder för nyskapande tankar, och därmed tvångsmässig flykt in i vanetänkande och aggression – så livsfarligt för en mänsklighet vars enda räddning i dag är att våga tänka nya tankar och därmed skapa nya beteendemönster i en nyupptäckt universell intresse-gemenskap?

»När Sverige var ett underutvecklat land.» Studieplan av förf. Astrid Pettersson, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet.

Dyrkan

*Underliga ord
hur blev du till
i fattigfolkets språk?*

*Långt före kristna seder
fann du form*

*i barnets blick
mot fyllda bröst
och sötmjölk.*

*Så dyrkar vi ännu
på överflödets ö
och lyfter barnet nogsamt
för att rapa.*

*Så nära dock den ligger
anmors torparstuga
med tio barn som väntade
på lingonhöst.*

ASTRID PETERSSON

På förmiddagen ligger verandan i sol. Men vid den tiden syns ingen där. Bara tidigt på morgonen. Då intas frukosten där innan de ger sig iväg till sitt arbete. När de kommer tillbaka är solen redan på min sida, men då behöver jag den inte längre, ja, den bara stör mig i mitt arbete.

På verandan mitt emot står fikus, kaktus och citronträd. Varje dag torkar makarna sorgfälligt dammet av bladen. De celebrerar det rent av. På lördagarna tvättar frun småtvätt och sedan lägrar sig skuggorna från plaggen på tvättlinan över min balkong.

Hon har en morgonrock med gröna blad på sig. Jag tycker om den morgonrocken. Den ändrar aldrig färg, är alltid djupgrön och gör kvinnans leende

tigt känner man att det rör sig om banala ting.

Kvinnan ser aldrig mera över till min veranda, mannen har slutat upp att måla tecken i luften. Böckerna har trängt ut allt annat. Frukost, middag och kvällsmat äter de alltid vid det vanliga klockslaget. De är mycket punktliga.

Det är inte mycket som behövs för att jag ska glädjas. Min granne bredvid har köpt sin lilla son en leksaksbil — det blir jag glad åt; den kvinnliga busskonduktören ler — det gläder mig; taxichauffören har kategoriskt avböjt drickspengar och därtill sagt tack så mycket — det gläder mig kolossalt. Uppenbarligen är det också i dag något som fått en glad sträng att klinga inom mig. Min blick faller på verandan mitt emot: ordlös läsestund. Jag skulle vilja skrika åt dem: boken må vara hur intressant som helst, det finns dock ännu en värld bortom böckerna, livet går för-

mannen gått? Varför har han inte tagit henne med sig ut? Varför är de första åren i ett äktenskap så glödande varma för att så småningom alltmer kylas ner? Jag är överlycklig över att vara ensam.

Sent på kvällen kommer jag hem. Hos dem brinner ljuset, mannen har ännu inte kommit hem. Hustrun sover tydligen. Jag sträcker ut mig på min säng. Alla möjliga tankar drar genom mitt huvud. Jag drömmer: på verandan mitt emot är det höst och vinden dansar med de gröna bladen på grannfruns morgonrock.

Några månader var jag bortrest. När jag kommer tillbaka saknar jag kvinnan på verandan mitt emot. Hon har väl lämnat sin man. Fast hon älskar honom. Det smärta henne. Luften i mitt rum känns kvav. Varför har mannen kränkt sin nätta lilla hustru på det sättet? Vad är det han söker hos en annan kvinna? Snart kommer väl den där andra. Jag går fram och tillbaka i rummet. Inom mig stiger ilskan mot mannen.

En dag förflyter och ännu en men den andra syns inte till. Nu går han fram och tillbaka i den ensamma lägenheten. Den här kvällen slocknar ljuset samtidigt i hans och min våning. På morgonen lämnar han huset utan att ha ätit frukost.

Finge jag som jag ville ginge jag över och pysslade om blommorna på verandan mitt emot. Det är synd om dem, de kommer säkert inte att överleva hösten. Himlen är blygrå och regndroppar faller in på verandan. Fönstren står vidöppna. Bladen darrar under dropparna. Det milda suset från regnet klingar som musik i mina öron. Regnet blir starkare. Det haglar. Jag ropar!

»Hallå, granne! Det haglar, stäng fönstren!»

Han kommer springande och stänger fönstren. Blommorna har räddats. Jag stirrar länge på de vita kornen där utanför. Hjärtat krymper sig inom mig. Jag röker. Hagelkornen smälter undan för undan ner. Jag försöker återkalla i mitt

ännu behagligare, hennes skratt ännu ljusare. För övrigt tycks hennes man vara en livlig expansiv människa. När han talar målar han något slags tecken i luften. I sådana ögonblick tittar hustrun över till min veranda. Tidigare tyckte jag att det var mig hon såg på. De förstår varandra så bra att de ofta inte talar orden till slut. De pratar inte om ovidkommande ting, det visar arten av deras samtal. Vad är det de pratar om så livligt? Om dagens många intryck?

På kvällen gör de det bekvämt för sig i stolarna och läser. Läser och diskuterar. Hustrun lyssnar gärna på honom och han, maken, är intagen av hennes en smula koketta ömhet. Där härskar frid och gemytlighet. Men jag tycker inte om att de aldrig umgås med grannarna. Varför? Jag ska avslöja en hemlighet för er: De är mycket svartsjuka, särskilt mannen, han kan inte fördra mig. Men det råar inte jag för, på min ära.

På vintern stänger de verandafönstren, och isblommorna på rutorna gör deras silhuetter förvridna. Vintertid ser jag bedrövad bort mot verandan.

Ofta möts vi på gatan och hälsar tillgande på varandra. De är alltid tillsammans. Det verkar som om kvinnan alls inte ser åt mig medan mannen tittar på mig utan att vilja se mig.

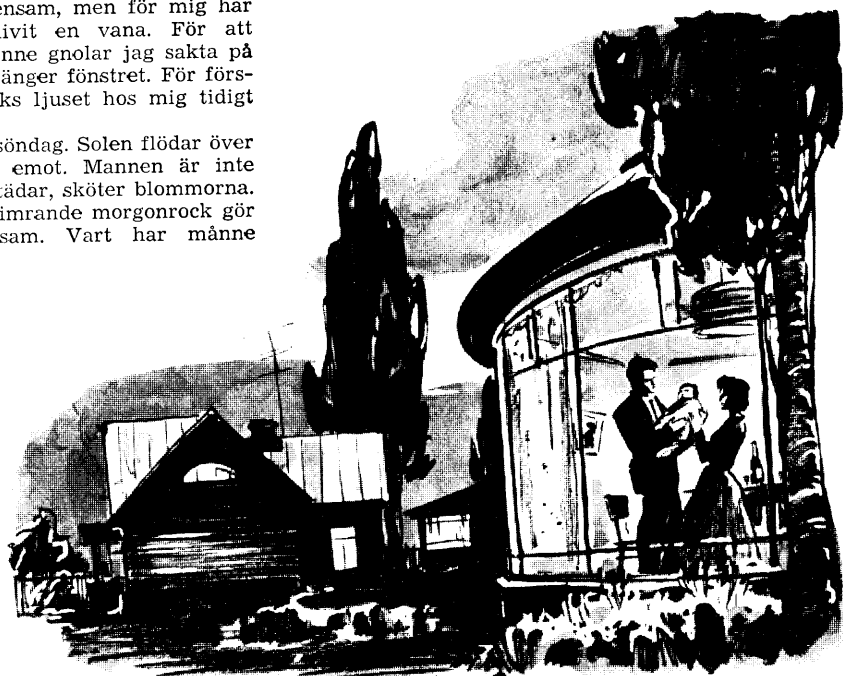
Om värvällarna sitter jag gärna i halvdunklet och utan att vilja det vandrar min blick över till verandan mitt emot. Jag förebrår mig själv. Överhuvudtaget är det något som fattas mig. Dagarna förflyter så enformigt. Samma sol, bara en smula blekare, samma veranda, bara att den för länge sedan behövt repareras, samma äkta par mitt emot, men en smula mindre livliga. När de samtalar, så rik-

bi er... De släcker ljuset och går till sängs.

Nästa dag dröjer det länge innan mannen kommer hem från sitt arbete. På verandan går hustrun fram och tillbaka utan att lägga märke till mig på verandan mitt emot. Äntligen kommer mannen. Han tar henne i famn, kysser henne på halsen. Hon värjer sig. Antagligen har hon känt att han luktar sprit. Mannen skrattar och söker övertyga henne om något. Hon ställer kaffepannan på bordet.

Vänner till mannen kommer och hämtar honom. Hustrun är ensam kvar. Också jag är ensam, men för mig har ensamheten blivit en vana. För att muntra upp henne gnolar jag sakta på en visa. Hon stänger fönstret. För första gången släcks ljuset hos mig tidigt på kvällen.

I dag är det söndag. Solen flödar över verandan mitt emot. Mannen är inte där. Hustrun städar, sköter blommorna. Hennes grönskimrande morgonrock gör mig eftertänksam. Vart har männe

Lugn och säker sitter fröken van der Horst i en förarhytt på linje 1 i Amsterdam...

... och lika säker på sig själv och nöjd med sitt yrke är hennes kollega på linje 2 i Stockholm, spårvagnsförare Karin Holm.

minne grannfruns ansikte men förgäves. Framför mig ser jag bara morgonrocken med de gröna bladen. Har de männe vissnat?

Nästa kväll kommer jag sent hem, i bästa humör. Jag sjunger. Mannen mitt emot har somnat i stolen. Konstigt, varför har han inte gått till sängs? Antagligen är han berusad. Naturligtvis, han har börjat dricka! Snarka på bara, snarka på... Jag skruvar på radion. En symfoni. Jag älskar symfonisk musik. Men min granne retar mig så till den grad att jag har lust att rusa upp och ge honom en sinkadus. Det märkvärdigaste är i alla fall att han är ensam, ingen är hos honom. Han läser mycket men tydligen ouppmärksam, ty hans blickar förirrar sig ständigt bort från boken. Antagligen ångrar han sig. Vad han än vill göra så är det för sent, han har spelat bort sin lycka. Hustrun är säkert inte den typen som kommer tillbaka när det passar honom.

I dag är det lördag. Middagstid. Grannen städar i lägenheten. Han visslar muntert. Ställer fram flaskor på bordet. Ska äntligen den andra, den nya, uppenbara sig?

Nej, han försvinner, och sedan blir det åter ljust. Ett spydigt leende stelnar på mina läppar: grannen håller en liten baby i armarna, hans hustru står bredvid och ser på. Han är överlycklig.

Jag stirrar stum på scenen mitt emot. Hade han känt till mina tankar och förmodanden skulle han varit i sin fulla rätt att ge mig en sinkadus.

... Den första snön faller, och genom ridån av täta vita flingor skimrar morgonrocken djupgrön.

För första gången känner jag ensamhetens plåga.

Gregor Tsjalikian

DET RÖR PÅ SIG!

— I Holland händer allting femtio år senare, är ett ironiskt talesätt hemma hos oss, säger en holländska, numera bosatt i Stockholm. Och tillägger:

— Tyvärr är det nog ofta alltför sant. Men inte i fråga om kvinnliga spårvagnsförare! Samma dag som den holländska pressen meddelade att de första kvinnorna — två stycken — tagit plats i förarhytten på var sin spårvägslinje i Amsterdam läste jag i en svensk tidning att knappa tre månader tidigare, den 19 oktober i fjol, debuterade den första kvinnliga spårvagnsföraren i Stockholm. Men inte slog den nyheten ner som en bomb i Stockholm den 19 oktober. Väl beroende på att här redan förut fanns kvinnliga bussförare och kvinnliga förare på T-banetåg.

— Väckte det större uppmärksamhet i Amsterdam?

— Ja, inte skedde det utan kommentarer. Det vore inte likt amsterdamarna! Stadens trafikmyndigheter fick de

närmaste dagarna ta emot brev från personer som menade att föra spårvagn inte är något arbete som passar kvinnorna! Men fröken van der Horst som ni ser här på bilden i förarhytten på linje 1 verkar inte vara nedböjd av bekymmer över det, säger vår holländska vän.

Och hos cheferna vid Stockholms spårvägar har man bara gott att säga om de fem kvinnliga spårvagnsförare som f.n. finns (flera kommer, säger man). De sköter sitt arbete utmärkt.

En bra sak till: Vid SS råder ingen lönediskriminering. Antingen hon tjänstgör som konduktör eller förare har kvinnan samma lön som sin manliga kollega.

Hur det ligger till med den saken i Amsterdam vet vi inte — men låt oss hoppas det bästa. I varje fall vet vi att där liksom här kämpar de medvetna kvinnorna för lönerättvisa. Och menar som vi att stat och kommun bör föregå med gott exempel.

Inte alla har en grannfru som förbarmar sig

På väg till mitt arbete träffade jag häromdagen en väninna som också tycktes på väg till något jobb. Då jag visste att hon sedan flera år varit »hemmafru» frågade jag förstas om hon börjat förvärvsarbete igen.

Jo, från hennes gamla arbetsplats hade man ringt och enträget bett henne hjälpa till åtminstone några månader framåt.

— Jag tyckte det skulle vara riktigt roligt att börja arbeta på mitt gamla kontor igen, komma samman med andra människor, förtjäna litet, för pengarna behövs sannerligen — så jag lovade att försöka. Men det var minsann inte så lätt att ordna för barnen som jag trodde. Flickan går andra året i skolan och pojken är bara fem år, så bägge behöver de tillsyn. Men inte en plats på ett daghem fanns ledig för pojken och när jag hörde mig för om möjligheterna att få honom placerad i ett familjedaghem var det lika illa. Men en grannfru som förstod min situation därför att hon själv varit i samma belägenhet har lovat se till dem åtminstone en månad framåt. Så får man ta en dag i sänder. Det är i alla fall väldigt roligt att ha ett arbete igen, även om det blir väl knogigt därhemma om kvällarna sen.

Jag instämmer. Det är intressant och roligt att ha ett förvärvsarbete.

— Men — säger hon — kan inte du som är kommunalt verksam säga mej varför det ska behöva vara så illa ordnat med daghem i Göteborg? Det är ju för ynkligt att det ska vara så svårt för kvinnor med barn att ta ett arbete därför att stan inte har ordnat daghemsplatser!

Jag instämmer igen. Det är illa beställt med tillgången på daghemsplatser här i Göteborg och lekskolor finns det allt för få av också. Tag t.ex. Järnbrott, en stadsdel som nu är över tio år gammal och fortfarande inte har fått

ett enda daghem! Också på andra håll i staden är platserna otillräckliga.

Varför inte ordna smådaghem?

För min väninna berättar jag att jag i höstas motionerade i stadsfullmäktige om att man bör inrätta små daghem i vanliga bostadslägenheter. Det har ju visat sig att det är svårast att få in barnen i åldrarna 6 månader—3 år på daghemmen på grund av platsbristen. Ett litet daghem inplacerat i ett hyreshus — det vore väl en bra sak! Många sådana små daghem ute i de olika stadsdelarna — tänk vilken lättnad för mödrarna att slippa ofta långa resor med barnen morgnar och kvällar. Och när befolkningssammansättningen ändras så det där lilla daghemmet kanske inte behövs är det ju ingen större konst att reparera lägenheten och hyra ut den till bostad igen.

Man har i Göteborg lagt ner flera

daghem på grund av ändrad befolkningsstruktur, bl.a. vid Anäsvägen i Landala, Annedal och Torpa, men trots detta hävdas det från barnavårdsnämndens sida att man inte i tillräcklig utsträckning kan förverkliga de uppgjorda planerna på daghem i de nya stadsdelarna, där de unga barnfamiljerna bor. För närvarande finns det i Göteborg 1.400 daghemsplatser plus 360 familjedaghem — det är allt.

Tag exempel av Mölndal!

Innan vi skils är det ännu ett bekymmer min väninna rycker fram med: i hennes stadsdel grasserar just nu mässlingen. Tänk om barnen blir sjuka! Inte kan man begära att den snälla grannfrun ska sitta hos dem hela dagarna.

Jag berättar om hur man ordnat det i grannstaden Mölndal. Blir ett barn sjukt och inte kan eller får föras till daghemmet så ringer man dit och där-

Allra svårast är det att få in barn i åldrarna 6 månader till 3 år på daghemmen. Vad ska en stackars mamma göra om hon ensam måste sörja för sitt barn?

ifrån ordnas det att någon kommer hem och passar barnet medan modern är på sitt arbete. Varför skulle inte barnavårdsmyndigheterna i Göteborg kunna göra likadant? Man kan naturligtvis inte få någon att åta sig barnpassning en hel dag för avgiften vi betalar vid daghemmet, det högsta är 9 kronor per dag, men här bör naturligtvis samhället träda emellan så att rimlig betalning utgår. Säkert finns det många ensamstående äldre kvinnor och barnkära sådana, som kanske inte orkar med ett vanligt förvärvsarbete, men mycket väl skulle kunna åta sig att passa sjuka barn, känna att de gör nytta och vara glada över en välbehövlig kassaförstärkning. Också i de fall barnen är placerade i familjedaghem borde de barnavårdande myndigheterna hjälpa mödrarna att få barnpassning vid de smås sjukdom.

6.000 barn i väntekö för lekskoleplatser

Bristen på lekskoleplatser är också ett stort bekymmer hos oss. Man räknar med att det finns 6.000 barn i varje årskull. För två år sedan gavs i samband med en interpellation i stadsfullmäktige den upplysningen att det fanns 3.300 lekskoleplatser i hela staden. Om man bara räknar med 5-6-åringarna så utgör de 12.000 och i relation till det antalet är sannerligen inte 3.300 platser mycket att skryta med.

Det är f.n. bara 6-åringarna som kommer i fråga vid fördelningen av lekskoleplatserna. Enligt färiska uppgifter står 6.000 barn i väntekön (fast anmälningarna tas emot först då barnen fyllt fyra år). Barnavårdsmyndigheterna är nog positivt inställda till lekskolan och vill skapa tillräckligt med platser men skyller på snålhet med anslagen. Man säger att man vågar inte begära så mycket på grund av »stadens dåliga ekonomiska läge». Men bara driftkostnaderna på ett upptagningshem i Göteborg beräknas till 10.000 kr per år och barn! Vore det inte riktigare, roligare och lyckligare för alla parter om man lade ner mycket mycket mera på åtgärder som kan förebygga att barn och ungdomar hamnar på anstalter? Till sådana förebyggande åtgärder måste i högsta grad barnträdgårdar och dylika institutioner räknas.

Vad utbyggnadsplanen tar sikte på

Barnavårdsnämnden har gjort upp något som kan kallas för en generalplan för utbyggnad av barnträdgårdar och daghem. Planen bygger inte på att

Bättre sjukförsäkring

Från regeringshåll signalerades nyligen att värriksdagen kommer att få ta ställning till en del viktiga reformer beträffande sjukförsäkringen. Till dels gäller de alla sjukförsäkrade, till dels enbart kvinnorna. Enbart är väl förresten toktigt uttryckt, eftersom varje förbättring för kvinnorna faktiskt är ett framsteg för familjerna och barnen också.

Alltnog, de viktigaste förslagen går ut på att sjukpenningen, som nu är begränsad till två år, skall utgå så länge sjukdomen varar och storleken vara densamma hela tiden, alltså inte sänkas efter 90 dagars sjukdom så som nu är fallet. Den som endast har halva arbetsförmågan kvar skall ha rätt till invalidpension.

Husmödrarnas sjukpenning, som f.n. är bara tre kronor om dagen, skall höjas till fem kronor. Har vederbörande barn under 10 år hemma skall beloppet bli 7 kronor per dag. Dessutom skall husmödrarna ha rätt att frivilligt försäkra sig för ett lika stort belopp. En husmor med minderåriga barn hemma skall alltså, om hon har frivilligförsäkring, kunna komma upp till 14 kr om dagen i sjukpenning.

Slutligen föreslås ännu en viktig förändring: Varje barnaföderska

skall få ett engångsbelopp på 900 kronor samt ersättning för tandvård. De förvärvsarbetande dessutom kontant tilläggsersättning för 180 dagar (mot f. n. 90 dagar).

Man får utgå ifrån att i och med ett bidrag på 900 kr. till barnaföderskorna kommer den behovsprövade mödrahjälpen att försvinna. Det är utan varje tvekan ett stort framsteg. Den behovsprövade mödrahjälpen har aldrig varit populär bland dem som varit tvingade att försöka anlita den. Dessutom har den, enligt utredning som gjordes i samband med familjeberedningens promemorior för några år sedan, krävt alltför stora administrativa kostnader i förhållande till de utbetalade beloppen.

Kommer riksdagens beslut att sammanfalla med vad socialministern utlovat kan vi alltså efter den första juli i år räkna med en betydlig förbättring av sjukkassemånerna. Att det också kommer att innebära en höjning av försäkringsavgifterna (hur stora har inte meddelats) är inte lika glädjande.

Hur det i fortsättningen skall bli med pensionärernas sjukförmåner har inte nämnts. Där är också en förbättring verkligen behövlig.

Britta

hela behovet ska fyllas, långt därifrån. Men ändå kommer man fram till att det behövs 1.200 nya lekskoleplatser och 462 daghemsplatser fram till 1965. Bara det visar hur stor eftersläpningen faktiskt är.

Vad kan man göra? undrade min väninna. Hålla myndigheterna »varma» skulle jag vilja säga. Skapa opinion, en kvinnoopinion så kraftig att myndigheterna inte kan ignorera den. Det kan vi göra genom våra SKV-avdelningar i staden. Och vi som förvärvsarbetar har ju även möjligheter att resa frågan i fackföreningarna, de bör ju också intressera sig för den här frågan. Liksom också hyresgästföreningar, kvinnogillen och andra organisationer där kvinnor verkar för att skapa bättre betingelser för sina hem och barn. Och varför skulle man inte kunna sätta i gång med petitionsrörelser i de olika stadsdelarna för att få sådana här krav tillgodosedda?

14 boktitlar söker sina författare.

Julpristävlan avgjord

Vår julpristävlan om de 14 boktitlarna rönt stort intresse.

Kuvertet med den först öppnade rätta lösningen kom från *Sonja Larsson, Donsögatan 3 A, Göteborg V*, som alltså har en tavla att vänta. Till de andra: ett hjärtligt tack för ert intresse och bättre lycka nästa gång!

Här återger vi den rätta lösningen:

C. J. Almqvist: Det går an
Hjalmar Bergman: Markurells i Wadköping
Verner von Heidenstam: Sankt Göran och draken
Signe Höjer: Slav — stig upp...
Pär Lagerkvist: Sibyllan
Artur Lundkvist: Indiabrand
Eric Lundqvist: Kamrat med kannibaler
Selma Lagerlöf: Lilliecronas hem
Harry Martinson: Anlara
Moa Martinson: Sallys söner
Sigrid Undset: Jenny
Michail Sjolochov: Nyplöjd mark
Maria Wine: Jag har skjutit ett lejon
Elin Wägnér: Åsa-Hanna

SIGNE FREDHOLM:

Blod på gräset

En prästman skriver om Sydafrika

Bland julens böcker har i svensk översättning kommit en stark och levande skildring av hur det politiska systemet i Sydafrikanska republiken inverkar på den fattiga svarta befolkningens dagliga liv. Bokens titel är BLOD PÅ GRÄSET och dess författare heter Charles Hooper, en ung anglikansk präst.

Hooper och hans hustru, båda vita sydafrikaner och båda akademiker kommer till hans första församling våren 1955. Det är staden Zeerust i nordvästra Transvaal. Förutom den lilla staden där c:a 120 vita har sin egen anglikanska kyrka, omfattar Hoopers församling minst tio gånger så många svarta, dels i lokationen strax utanför staden, dels som arbetare på de vitas närbelägna gårdar och dels bland lantbefolkningen i ett reservat inom distriktet. Flertalet tillhör Bafurutses tamen, som inom sig hyser kristna av en rad olika bekännelser och även hedningar.

Problem möter omedelbart. Vid första sammanträdet med den vita församlingens kyrkoråd föreslår den nya pastorn att till hans installation skall inbjudas kyrkorådet i den svarta broderkyrkan, som ligger mitt emot deras egen. Ingen tycks hågad att diskutera förslaget och inbjudan översändes. Medan pastorn en vecka senare begrundar ett brev, där samtliga medlemmar i de vitas kyrkoråd meddelar sin avgång med anledning av hans åtgärd, händer något, som ytterligare komprometterar honom utan egen förskyllan. Till morgongudstjänsten i de vitas lilla omboade kyrka infinner sig — som de haft för vana att göra i sin hemstad — ett nyinflyttat lärarpar av blandras och knäböjer bredvid de vita vid nattvards-

En bantuflicka i arbete med att mala säd. Så primitivt går det ännu till. Nedan: Polis visiterar en arresterad som befunnits ha glömt sitt pass hemma. (Båda bilderna är hämtade ur bokens engelska originalupplaga.)

bordet. Den samlade oppositionen tar sig våldsamma uttryck. Varför har pastorn inte avvisat främlingarna? Är det meningen att svarta och färgade ska tränga ut de vita ur deras kyrka? Föräldrar tar sina barn ur söndagsskolan. Damkommittén, som ordnar basarer för kyrkans utsmyckning och underhåll, inställer sitt arbete. Pastorn står utan kyrkoråd och så när som på en liten trogen flock, utan deltagare i gudstjänsten.

Efter upprepade försök att få en uppgörelse till stånd tar det unga prästfolk fatt på det arbete, som ligger öppet för dem.

I de svartas kyrka tryter varken ar-

betsuppgifter eller gudstjänstbesökare. Barnen trängs i söndagsskolan. Sen pastorn överraskat en tvååring med mjölkflaskan i en snodd om halsen på väg in i de yngstas avdelning, och sett hela raden av småflickor med familjens minste på ryggen styra in mot samma mål, sätter han minimiåldern till fyra år. Det väcker en storm. »Vill verkligen vår far att barnen ska växa upp till okunniga hedningar?» frågar en indignerad moder. Inför denna vädjan faller pastorn till föga och ordnar i stället med ett extra biträde till söndagsskolan.

Kvinnorna är lyckliga över att få en prästfru. Sheila inbjudes till välkomstfest anordnad av samtliga kristna mödraföreningar. Kyrkan är fylld till trängsel av kvinnor i vita och röda blusar och alla slags egendomliga uniformer. Inte mindre än tretton föreningar är närvarande och Sheila får lyssna till tretton välkomsttal! Ett kuvert med gåva överräckes högtidligt av en representant för varje klubb. »Nu är du lokationens moder», säger en av representanterna. Det blev ett moderskap som med starka band kom att knyta Sheila Hooper till lokationens kvinnor. När den länge uppskjutna installationen äntligen kommer till stånd hålls den i de svartas kyrka med jordgolv och knarrande bänkar, där altaret pryds av egendomliga föremål i lysande rött, svart och guld, tillverkade av gammalt bilskrat, och en brun Kristus från korset blickar ned på sin församling.

För Hoopers kom det ställningstagand-

Forts. å sid. 16

Hennes realism — förverkligad och i elva barn

Familjen Baker vid ankomsten till Stockholms Central. Den lille längst till höger, han med plåsterlapparna i pannan, är till börden finne.

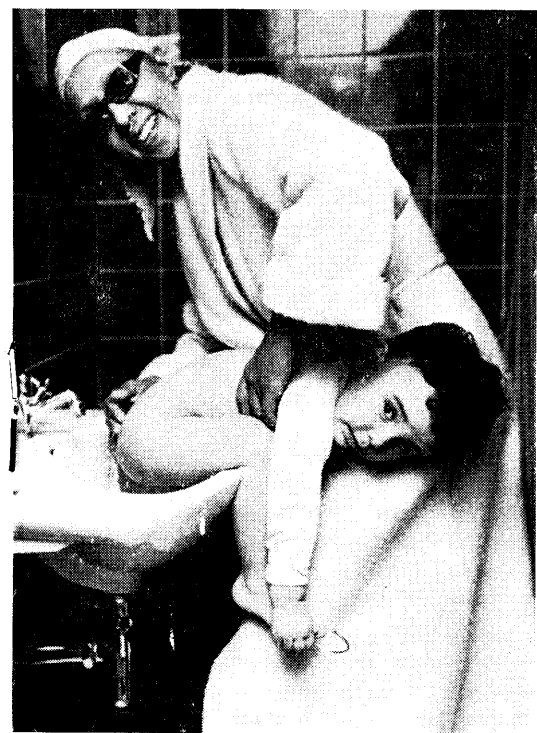

En scentrappa i halvmörker, en liten sekreterare med närsynta ögon under tjocka glas som väntar med primadonnans röda svanboa i famnen. »Sunny Boy» fyller det lilla rummet, scendammets silar på strålkastarnas breda gator. Ut genom scenutgången vacklar två heta herrar, som nyss dansat twist och som redan tidigare hade svårt att gå. Efter ett dämpat gräl förs de danskt vänligt men obevekligt ut av managern.

Orkestern lägger på, sekreteraren reser sig med svanboan, svanboan byts ut mot en spansk sjal och divan gör ny entré. Guldets glittrar på hennes ögonlock. Det lilla rummet är till trängsel fyllt av falsk och förledande scenromantik, stämning av »the show must gå on» och den primadonnekult, som lär gå i blodet som gift hos scenens barn...

Men det är inte det giftet som rinner i den här primadonnans ådror, åtminstone inte outspätt. Säkert bär hon varje stjärnas dröm om evig ungdom, behov av ständig tillbedjan och publikjubel. Men hon har också en praktisk realism, inte bara den realism som är tillfinnandes hos många stjärnor och som tar sig uttryck i nykter uppskattning av pengar och god räkneförmåga. Hennes realism kan också kallas praktisk idealism, och den har hon förverkligat, påtagligt, och investerat i elva barns framtid. »Mon village» heter den sista sången hon sjunger och den handlar om de elva barnen, om Akio från Korea, Janot från Japan, Jean-Claude från Paris och alla de andra som bor på slottet Les Milandes i Dordogne, och som samtliga varit offer för krig och andra katastrofer. Just nu är de här, tillsammans med Joséphine Baker.

—praktisk idealism och investerad ns framtid

sekreteraren och sekreterarens man, som undervisar dem i sju olika språk, bl.a. hebreiska och esperanto. De åker skridskor, och de vill åka skidor också, men det får de inte, för Joséphine, som tycker att de kan vänta tills nästa gång med det. »Ni vet, barn måste ha något att vänta på. Kom ihåg, det är inte bra för människor att inte ha något att vänta på», uttrycker hon en hemmagjord men inte oäven livsfilosofi. Den lilla negerflickan från St. Louis, som lade världen för sina fötter på 20-talet vet nog något om detta.

Sortie. Pärlklänningen rasslar, rad efter rad. Dragen är tunga, sminket ligger tjockt och ljusbrunt och har samma färg som huden — den är verkligen café-au-lait-färgad, så som den så ofta besjungits. Inget är ju så passé som gårdagens skönhetsideal, men om Joséphine Bakers speciella, pikanta och sensuella skönhetsstyp vittnar också fo-

Ovan: Den yngste i skaran heter Jean-Claude. Vem hans biologiska mor är vet ingen: han hittades i en soptunna i Paris. Men nu har en riktig mor... i vars famn just nu en av hans små bröder gråter ut. Kanske efter ett syskongräl?

tografierna och mer ojävigt än målares och poeters förälskade vittnesbörd.

Hon går upp för trappan. Ena handen håller hon pressad mot sidan. Hon har brutit tre revben, har sekreteraren anförtrott mig, men lyder scenens lagar.

Vi är redan en hel mottagningskommitté. Änkan efter en nyligen avliden skådespelare väntar nervöst på att få framföra en hälsning, en annan dam vill invitera på supé, en lärare i franska vill överlämna en hyllningsadress, som barnen i hans klass gjort. Vi flockas omkring den, sekreteraren, managern, läraren, servitörerna, servitriserna och jag. Joséphine Baker är förtjust, men trött. »It's marvellous!» På stående fot — hon har ännu inte nått sin scenloge, och fortfarande är vi två som väntar på henne — lovar hon att komma på besök med alla sina barn till lärarens klass, men då skall de ha svenska bilder på väggarna. Han lovar förtjust, de franska diftongerna stockar sig i hans hals. »Je reviang», ropar han entusiastiskt, med handen lyftad till hälsning upp mot trappan, där nu bara ett par fötter syns, i rasslande pärldraperier, »Je reviang» och tillägger chevalereskt: »Salutations.»

Nu byter Madame till en vit spetsnegligé, och just som vår intervju

skall börja, flyger in genom dörren en ung och mycket vacker neger, en underhållningsartist, visar det sig, som sökt sin lycka i Stockholm men inte funnit den och som i morgon skall till Oslo. Han ser att han stör den intervju som inte hunnit börja, urskuldar sig. Joséphine, trött men älskvärd, räcker till för båda, eller för ingen. Men den som är vitast i hyn känner sig rätt utanför, ty mellan dessa båda råder ögonblickligen ett samförstånd, som skapats av hårda raslagar. De vet båda, utan att tala därom, vad som väntar en färgad nöjesartist, på gott men också på ont. Men den unge mannen vill fortfarande ursäktas sig för att han ointetgör intervjun, och gör ett försök att dra in mig i samtalet:

— Jag kan berätta för er om Joséphine Baker, säger han. Hon är en levande legend, i New York.

— Varför, säger jag ganska dumt. För vad hon är, eller för vad hon har gjort för barnen?

— För vad hon är, naturligtvis. Men också för barnens skull.

— Talar de om mej, därborta, säger Joséphine, sakta, hon verkar frånvandande.

Men den unge artisten har inget jobb, han känner inga människor, han har inte velat blanda sig för att inte råka i fel sällskap.

— Så synd, säger Joséphine, det är bra här när man känner folk. Skandinavien är ett underbart land.

— Varför tycker ni det, frågar jag om möjligt ännu dummare.

— Därför att ni är fria här, säger hon med plötslig emfas. Förstår ni inte vad det betyder? Förstår ni inte vad det betyder för honom?

Hon pekar på den amerikanske negern.

Men för honom har Skandinavien inte varit underbart. Han känner inga. Och i morgon skall han resa till Oslo. Joséphine får en idé.

— Ah, Karl Gerhard, säger hon. Vi måste få tag på honom. Den bästa artisten här. En underbar man. Ni vet, han adopterade den där färgade flickan, Fatima...

Sekreteraren och jag springer på nytt i trapporna — var försiktig med trapporna! — vi måste ha tag i Karl Gerhards telefonnummer, det är hemligt och det är sent. Frun i kaffekassan erinrar sig att han hade premiär i Malmö i onsdags, han är på Kronprinsen i Malmö.

— Oh, så synd, så synd, suckar Joséphine, när vi kommer tillbaka. Jag kunde ha ordnat något för er...

— Men får jag använda ert namn? undrar negern ivrigt.

— Ah, naturligtvis...

Nu ska Madame klä om sig, logedörren skjuts igen och artisten skjuts ut, men genom dörren hörs hennes mjuka mumlande åh så synd.

Och ett sista rop efter honom: Och massor av framgång — massor...

Nu har mina fem minuter kommit, och jag frågar om barnen. Hon fortsätter sitt mumlande, säkert är hon mycket trött och hur många gånger har hon hört de här frågorna under de nio år hon haft hand om barnen. Ja, de är underbara, såna raringar. Ja, naturligtvis är de osams ibland, som vanliga syskon, men deras inbördes lojalitet är fantastisk.

Hur hon kom på idén? Nu ställer Joséphine Baker plötsligt in fokus, rösten är exakt, kanske beror det på att hon sagt de här orden ofta förr, men säkert också på att de är hennes privata evangelium:

— För att jag ville bevisa att barn av alla raser, människor av alla raser kan leva tillsammans. Jag är övertygad om att de kan det, och de här barnen bevisar det...

Leker hon med dem också? Nja, inte så ofta, det har hon inte tid till. Joséphine, framgår det, lagar själv deras mat, gör uppköpen och lagar deras kläder.

Nu kommer sekreteraren in med en pärlöversållad cape. Om fem minuter är det ny entré.

Än en gång omsluts vi av scendamm, mörkret, rösten. Den är ännu praktfull, kanske framför allt när den kuttrar mot förtjusta, generade eller bara dumfulla svenska herrar. Sekreteraren och jag talar litet till, viskande. Hon har läst filosofi vid Sorbonne, men sedan tre år tillbaka lever hon i Joséphine Bakers trollelör, väntar med capen, organiserar... Ty säkert är Madame också en klok och välorganiserad affärskvinna. Det måste hon ju vara. Hon berättar om den goda uppföstran som barnen kostas på, med modernaste metoder, om hur var och en trots allt bevarar ett slags nationalkarakter och undervisas i sitt eget språk och sin religion, om Madames kärlek till dem... och om hennes avsikt att de skall föra idén vidare.

— Hon tror verkligen på sina ideal, säger hon om Joséphine. C'est un être extraordinaire. E-x-t-r-a-o-r-d-i-n-a-i-r-e, stavar hon nästan på nytt. Också kaffekassan har ett instämmande ord: »Det är en förtjusande människa. Madame Baker.»

Nu är det åter tid för »J'ai deux amours» och »J'attends». Visst flaggar överarmsmuskelnerna, visst syns det att några decennier gått sedan hon för-

Våra lustiga ungar

TÄNKBART

Det är i skolan. Fröken talar om goda och mindre goda gärningar och uppmanar barnen att själva ge ett exempel på bådadera. Efter att en stund ha lyssnat till alla rackartyg de gjort och tänker göra, utbrister hon:

— Men kan ni inte nämna något gott som ni kan göra!

Det blir tyst i klassen. Efter en stunds ivrigt funderande kommer det från lille Lasse:

— En skulle kunna koka knäck!

KONDOLEANS

Farfar och femåriga Bosse brukar varje morgon följas åt på promenad. Men en morgon är farfar sig inte lik, för han har just fått bud att hans käre bror Axel dött. Bosse bryter den ovanliga tystnaden:

— Å farbror Axel, som ä dö.

Farfar nickar stumt.

— Han var gammal, fortsätter Bosse. Tystnad.

— Å sjuk.

Lång tystnad. Bosse funderar skarpt. Så kommer det, som skjutet ur en kannon, men vänligt, ömt:

— Ässå ble vi å med den!

lorade sina bananer. Men i klungor står Berns vitjackade servitriser och lyssnar i dörrarna, och man inbillar sig att deras uppskattning är riktad mot människan under sminket. Och själv går man därifrån, några gram mer sminkförgiftad, och mer vunnit för hennes idéer, och för Joséphine själv. En stor diva, kanske, skådespelerska säkert, men med en generositet som, trött och sliten, ändå verkar ursprunglig. Och man erinrar sig att inte bara skådespeleriets utan också livets konst har med givande att göra.

PETER

Solveig skriver till Josefa

— Jag hittade i dag ditt namn och din adress tillsammans med elva andra kvinnors i en tidningsartikel om amnesti åt de politiska fångarna. Jag bestämde mig för att skriva till dig.

Så började Solveig Berge, en ung stockholmsfru, sitt brev till Josefa Benito Lopez de Atalaya. Jag vet inte vem du är, fortsätter Solveig sitt brev, jag känner till ditt namn, adressen till ditt fängelse, att du är sjuk och att du har en 11-årig dotter och 74-årig mor att dra försorg om. Att du blivit dömd till 30 års fängelse. Om ditt liv, din person i övrigt vet jag ingenting, inte heller hur länge du suttit fängslad.

Jag ville gärna veta litet mer om din person, ditt land och ditt folk. Tyvärr finns det här i Sverige alltför många människor som inte känner till Spanien annat än som alla lyckliga semesterfirares soliga paradis, men jag har också mött många, många både i Europa och Syd-Amerika, där jag bott ett par år, som med mej och min familj känner

varmt och djupt för det spanska folket och dess sak.

Så berättar Solveig litet om sig själv, att hon är 27 år, att hon lever i en harmonisk familj med en god och klok man, tre friska rara flickbarn och många nära och kära anförvanter i livet.

Med hopp om en ljusare framtid för Josefa och hennes folk slutar Solveig sitt brev.

Vill ni ha era brev översatta till spanska?

Ja, skicka dem då till Vi Kvinnor, så ska jag, så långt mina språkkunskaper räcker hjälpa alla som vill sända en hälsning till våra 12 spanska kvinnor, säger Solveig Berge.

HYTTESKOR

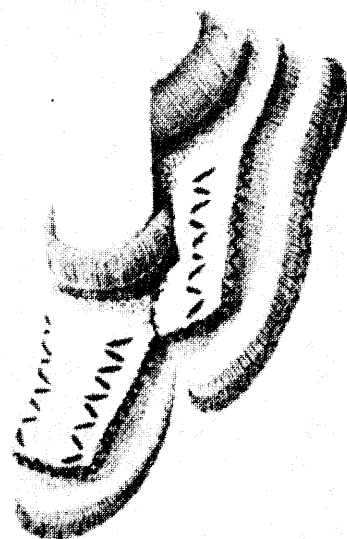
kallar man i Norge de här varma tingestarna för inomhusbruk, som för all del är mycket populära också hos oss. Det är särskilt från Jugoslavien de under namn av »opanker» importerats hit. Men man kan mycket väl göra dem själv — av restgarner. Här har ni beskrivningen.

Material: 50 gr. gult, 50 gr. blått och 25 gr. rött sportgarn, samt några trådar svart garn, stickor nr 3. Ett par fultsuler i den storlek som behövs.

Grundmönster: Pärlstickning (1 m. rät, 1 m. avig omväxlande och maskorna förskjutes för varje varv).

Lägg upp 54 m. med blått garn, sticka resår (2 r. 2 a.) till arbetet mäter 8 cm. (i början och slutet av varje v. stickas bara 1 m. rätt). Sticka så 1 v. rät m. med rött garn, öka på detta v. allt i allt 3 m.. Sticka sedan 3 v. med rött garn (första v. avigt, det andra rätt och det tredje avigt), byt så till gult garn och sticka 4 v. likadant så att det aviga v. stickas på rätsidan och det rätta på avigsidan. Sedan övergår man till att sticka fotbladet (överdelen av foten) i pärlstickning och med gult garn över de 17 mittersta m. Sticka 46 v.

Sedan plockar man upp på stickan de 20 m. före fotbladet, vidare fotbladets högra kantmaskor (23 m.), de följande 17 m., de 23 vänstra kantmaskorna och de sista 20 m.

Sticka med blått garn 4 v. omväxlande aviga och rätta, varvid det aviga v. stickas på rätsidan och det rätta på avigan. Byt så till rött garn, sticka 4 v. slätstickning, byt till gult och sticka 1 v. rät och 5 v. pärlstickning, byt till rött och sticka 4 v. slätstickning, byt till blått och sticka 1 v. rät och 3 v. pärlstickning. Maska av.

Sy samman baksömmen. Sy svart korsstyggn över de blå varven vid fotbladets kant. Pryd fotbladet med svarta stygn (se bilden). Sy så fast fultsulen vid avmaskningskanten runt om med fasta täta kaststygn.

Tillsammans med Margit Sällberg och Märta Lundberg i SKV-avdelningen här ute planerar jag en liten »vykortskampanj» för de spanska kvinnorna. Dvs vi inhandlar en bunt kort med trevliga Stockholmsbilder, frankerar och låter vänner, bekanta, grannar och arbetskamrater skriva en hälsning, sitt namn och sin adress.

För det första måste det vara lättare för ett »neutralt» vykort att passera censuren, som säkerligen är besvärlig och för det andra tror jag att man kan få nästan vem som helst att skriva en rad på ett vykort, som annars aldrig skulle komma sig för att skriva ett helt brev.

Vore det inte en idé som också andra SKV-avdelningar kunde ta upp? — undrar Solveig.

...barn för vilka faderskapet ej fastställts...

Det är lovvärt att ta upp till debatt frågan om bidragsförskotten till barn med okänd fader. Vi vet alltför ofta inte, vilken verkan vår socialvård med alla dess lagar och förordningar i sista hand har på människor i en svår belägenhet.

Den nuvarande bestämmelsen att bidragsförskott ej kan utgå förrän barnet fyllt tre år, om faderskapet ej är fastställt, kan i mitt tycke

Debatt

inte försvaras. Lagen gör t.o.m. avsteg från gängse huvudlinje att främst tillvarata barnets intresse. Gentemot modern innebär bestämmelserna en utpressning, ett slags andlig tortyr, som är ovärdig svensk lagstiftning.

Det skonsammaste man kan säga om dem som medverkat till denna lags tillkomst, är väl att de aldrig förstått, hur många svårigheter och hur mycket mänskligt lidande fastställandet av ett faderskap ofta innebär. För min del anser jag det som en självklar plikt för samhället att från första stund ge all

möjlig hjälp åt alla barn och mödrar och att utredningen av faderskapsfrågan kommer i andra hand och inte på något sätt får försämma detta bistånd från samhällets sida.

B. H.

Ett påtryckningsmedel att få mödrarna att lämna bort sina barn?

Vilka kan orsakerna vara till att en ogift mor inte talar om vem som är far till hennes barn? Såvitt jag kan begripa bara två. Antingen att barnafadern av ena eller andra orsaken inte vill bli känd — han är kanske gift och har familj, för vilken en sådan upptäckt skulle bli en chock — eller också att hon inte vet det.

I det förstnämnda fallet är det sannolikt att barnafadern gör upp med modern om att betala bidrag till barnet och också gör det. Det måste väl vara det lagstiftarna haft i tankarna? Får modern bidrag från barnafadern ska inte bidragsförskott utgå.

I det sistnämnda fallet — att modern inte med säkerhet vet vem som är far till barnet — hjälper ingen »ekonomisk utpressning» för att få henne att uppge barnafaderns namn. Och jag skulle tro att det just är dessa fall som är de flesta. Därför delar jag den mening som kom till uttryck i skrivelsen från Uppsala som publicerades i förra numret: Bidragsförskottet bör utbetalas från barnets första levnadsår.

Vi kan tala hur mycket som helst om vikten av att ett barn när det blir större och börjar ställa frågor om sin far vet vem denne är. Det är mej fjärran att vilja nonchalera betydelsen för en människa att veta sitt ursprung. De mödrar, som av hänsyn till barnafaderns önskningar (och kanske till hans hustru?), vägrar uppge hans namn lär väl ändå för sitt barn tala om vem som är dess far när den tiden kommer att det börjar fråga, men de andra, de som inte vet det, kommer inte heller att veta det när de tre »straffåren» förflutit.

Om deras svårigheter när det gäller att sörja för sitt barn bör nog människor med någon förmåga att sätta sig in i andras situation kunna göra sig en föreställning. Ensamma, utan ens det lilla bidrag andra ensamstående mödrar kan få av sina barns far eller via bidragsförskottet är tillförsäkrade, oftast mycket unga och utan ett eget hem, med små arbetsinkomster — deras situation måste vara förtvivlad. Och barnen — vars »intressen» samhället vill »skydda» — blir delaktiga av nöden försävt de inte lämnas bort till främmande som kan ta väl vård om dem. Men är inte grundtanken i den moderna barnavården den att hjälpa mödrarna att få behålla sina barn hos sig?

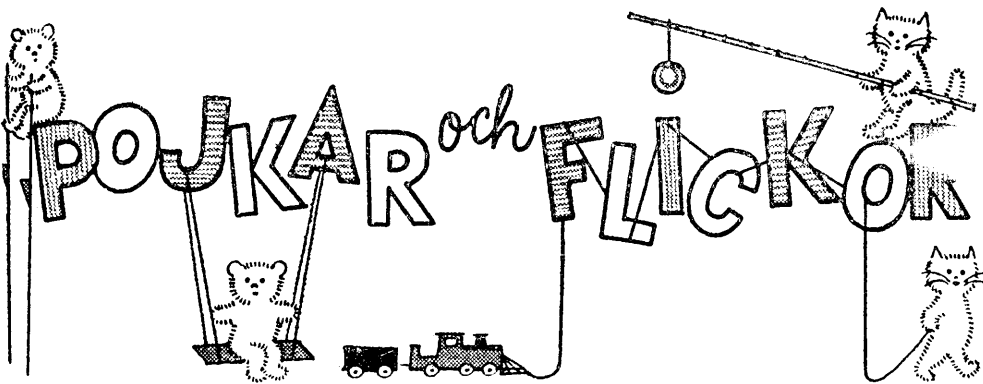
Treårskarantänen beträffande bidragsförskotten till barn för vilka faderskapet inte fastställts blir ett påtryckningsmedel på mödrarna att lämna sina barn ifrån sig. Är det det man vill bör det sägas öppet.

Greta

J klatchig bomull

I ganska bredrandigt bomullstyg, svenskt förstås, är den här klänningen uppsydd. Skjortblusmodellen är klädsam och den är lättsydd. Som ni ser på bilden t. h. har den slits i sidan eftersom den är ganska rak och man bör ha vidd i kjolen åtminstone när det är frågan om ett vardagsplagg. I samma tyg som klänningen bär modellen ett rejält förkläde med stora påstickade fickor och tygen taget på tvären. Det ser snyggt ut och skyddar klänningen när man arbetar i köket.

Pin-Tin-Kin och Kin-Pin-Tin

Det var en gång en fattig kines, som här i världen inte ägde någonting annat än en liten hydda av lera och bamburör och två stycken små hundar. De var tvillingbröder, men den ene var fem minuter äldre än den andre, och därför höll han sig för mer än brodern. Han hette Pin-Tin-Kin, och brodern som var fem minuter yngre hette Kin-Pin-Tin. Den fattige kinesen delade sitt bröd och sitt ris med Pin och Kin, han gav dem en vårdad uppfostran, och de levde alla tre mycket lyckliga tillsammans. Men en dag drog en cyklon fram över nejden, bortsoptade allt som stod i dess väg. Kinesens hydda lyftes högt upp i luften och splittrades i hundratals skärvor och pinnar, som ströddes ut över åkrarna. Kinesen slungades mot en sten och uppgav andan, men Pin och Kin föll ned på en gödselhög. Och som högen var mjuk och hundarna små och lätta skadades de inte i fallet. Sedan de hjälpt varandra att tvätta pälsarna satte de sig ner vid vägen och begrät sin käre husbonde och sin förlorade lycka. Pin sade:

— Vem ska nu dela sitt bröd och sitt ris med oss fattiga hundar? Kin sade:

— Vem ska vi nu tjäna? Så nosade Kin på Pin och sade:

— Du luktar inte riktigt väl, storebror. Han började åter slicka broderns päls och slutade inte förrän den otäcka gödsellukten alldeles försvunnit. Då sade han:

— Nu är du så fin, broder Pin, att du mycket väl kan ta plats som hovhund hos kejsaren av Kina. Men Pin endast suckade och gitte knappt vifta på svansen till tack.

Dagarna gick och de båda bröderna blev för varje dag alltmer utsvultna och eländiga. Pin låg orörlig mitt på vägen och väjde varken för djur eller människor. Kin däremot försummade aldrig att erbjuda sina tjänster åt vägförare som drog förbi. Men vem ville ha en liten hund som var så mager och eländig och som till på köpet inte luktade riktigt väl?

Men en dag kom en gammal tiggarmunk stapplande vägen fram. Han var blind, och som Pin inte iddes gå ur vägen för honom trampade han på hunden, snubblade och föll framstupa. Genast började Kin hoppa omkring honom, slickade honom i ansiktet och på händerna och beklagade på alla sätt och vis den olycks-händelse som storebror vållat. Mun-

ken satte sig upp, och som han inte visste att där fanns mer än en hund, tog han Kin i famn och sade:

— Din lilla stackare! Gjorde jag dig illa?

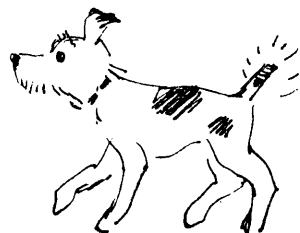
Han strök honom över den tilltvade pälsen, kände hur mager han var och förnam lukten av gödsel. Och han sade:

— Jag förstår att du är en herrelös hund utan skydd och vård. Men nu ska du och jag sluta ett förbund. Du ska leda mina blinda steg, så att jag inte vidare snubblar och faller, och jag å min sida ska ge dig mat och vård.

Då viftade Kin på svansen, skällde av glädje och ropade till Pin:

— Broder! Broder! Här är en from man, som vi ska tjäna!

Men Pin låg orörlig och lyfte inte ens huvudet från tassarna när han svarade:

— Så väl för dig, lillebror, att du funnit en husbonde. Jag önskar dig all lycka. Men illa skulle det anstå mig, som är fem minuter äldre och förmer än du, att tjäna en tiggarmunk. Nej, hellre ligger jag kvar på vägen till döddagar.

Kin gjorde inte något försök att övertala honom, ty han skämdes inför storebror, som var så förnäm. Han slickade honom på nosen till avsked, önskade honom all lycka och sade:

— Förvisso, bror, blir du kejsarlig hovhund eller kanske något ännu högre, ty du är ju fem minuter äldre och mycket förmer än jag.

Under tiden skar munken ett stycke av det bastrep han bar kring livet och gjorde därav ett halsband åt Kin. Och sedan han kopplat hunden i ett snöre återtog han sin avbrutna vandring, ledd av Kin.

Men Pin låg kvar på vägen, han låg där i dagar, han låg där i veckor. Till slut blev han så utsvulten och

Den här sagan som handlar om två små hundar i Kina skrevs för länge, länge sedan av en stor svensk författare: HJALMAR SÖDERBERG. Han dog för många år sedan och det Kina han beskriver har förändrats mycket under de år som gått. Någon kejsare finns där inte längre och människorna behöver inte längre gå och titta för att få mat för dagen, det skaffar de sig genom att arbeta och tjäna pengar. Men sagan om de två hundarna Pin-Tin-Kin och Kin-Pin-Tin är både rolig och lärorik, så nu får ni läsa den. Den är emellertid så lång att ni får läsa första hälften nu och resten i nästa nummer.

orkeslös att han inte kunde stiga upp även om han velat. Han fick hugg och slag och sparkar av de vägförande, men det brydde honom föga. Mera sörjde han då över förlusten av broder Kin och grät mängen gång saknadens bittra tårar. Men det föll honom aldrig in att söka reda på brodern, ty han tänkte:

— Vad som passar för lillebror passar inte för storebror. Nog tror jag att han fick en god husbonde. Hur stolt och förnöjt viftade han inte med svansen, där han gick ledande den blinde! Men skulle väl jag, som är så mycket förmer, kunna dela bröd och ris med en tiggarmunk?

En dag då han låg och grubblade över detta hörde han ljudet av hundratals trampande fötter och hela vägen, så långt han kunde se, insveptes i ett dammoln. Det var ingen mindre än kejsarens Överste Skoputsare, som flyttade in från sitt lantställe till staden. Tjugofyra kameler bar honom och hans tjänare och hans borstar och burkar, och i spetsen för karavanen gick en stor elefant. Då nu det stolta djuret varnade en liten hund liggande mitt på vägen, höjde han sin väldiga snabel, trumpetade och sade:

— Min fot är tung, lilla hund. Gå därför genast ur vägen!

Utän att ens lyfta sitt huvud från framtassarna svarade Pin:

— Vem är du, att jag skulle gå ur vägen för dig?

— Jag är karavanens ledare, trumpetade elefanten. Och jag tjänar hans excellens Överste Skoputsaren. Men vem är du, som dristar tilltala mig utan att först buga dig sju resor till jorden?

— Jag är Pin, storebror, svarade hunden, jag tjänar ingen, och jag ligger där jag ligger.

När elefanten hörde den lilla hundens tala så förnämt och stormodigt tvärstannade han alldeles förbluffad. Och fast föraren, som satt grensle över elefantens nacke, slog honom och stack honom och hojtade åt honom vågade han inte stiga över eller ens förbi Pin, ty han tänkte:

— Sannerligen måste inte detta vara en mäktig förnäm hund, eftersom han dristar tilltala mig på det sättet.

Och han böjde knä mitt på lands-

vägen, lyfte varligt upp Pin med snabeln och räckte honom åt sin förare. Men föraren, som förundrad iakttagit elefantens beteende, sade för sig själv:

— Sannerligen måste det inte vara en märkvärdig och förnäm hund, eftersom den kloka elefanten bemöter honom med så mycken vördnad. Jag gör nog bäst i att överlämna honom till min herre.

Med hunden under armen klättrade han ned från elefanten och begav sig bort till en kamel på vilken Överste Skoputsaren red. Sedan elefantföraren bugat sig sju gånger, lyfte han upp Pin till sin herre och berättade allt som hade hänt. Överste Skoputsaren blev mäkta förvånad och sade för sig själv:

Ja, sannerligen måste det inte vara en märkvärdig och förnäm hund. Jag ska ta honom med mig och skänka honom åt min hustru, ty han blir verkligen en prydnad för vårt hem.

Han tog den utmagrade och smutsiga lilla hunden, beredde honom plats framför sig i sadeln och befälde att färden skulle fortsättas i sakta mak, på det att den förnäm främlingen inte måtte taga skada av stötarna. Sålunda färdades de båda tvillingbröderna åt var sitt håll, Kin-Pin-Tin traskande till fots, ledande den blinde tiggarmunken, Pin-Tin-Kin bekvämt vilande på den mjuka, svällande kamelsadeln.

(Nu är Pin alltså på väg till Överste Skoputsarens hus. Kommer han att bli väl mottagen och trivas där? Ja, om det och hans vidare öden och hur det slutligen gick för Pin och Kin får vi läsa i nästa nummer.)

Forts. från sid. 9

BLOD PÅ GRÄSET...

de denna installation innebar att bli av utomordentlig betydelse. För de vita var han nu kafferprästen, utan återvändo placerad på andra sidan av »the colour bar», sitt vita skinn till trots, för de svarta, långt utanför den lilla kretsen av anglikaner, en vän som man kunde lita på och till vilken man kunde ta sin tillflykt.

Till månadsrutinen för prästfolket hörde besöken vid reservatets nio byar. Området var tio à femton miles brett, började något tiotal miles väster om Zeerust och sträckte sig sextio miles norrut. Jorden i reservaten ägs kommunalt och byarnas befolkning står under ledning av egna hövdingar. Ett försök av myndigheterna att konservera den gamla stamindelningen — dock med den skillnaden att hövdingen förstår sin förnämsta uppgift: att förmedla deras vilja! Karaktäristiskt för dessa byar är att männen ofta är borta på arbete för att skaffa nödvändiga kontanter, medan jordbruket sköts av kvinnor, gubbar och barn. Från närbelägna städer kan männen komma hem över söndagen men oftast dröjer det månader, innan familjen räkas.

Det kommer gärna något förälskat i tonfallet, när Hooper talar om byarna. De låga halmtäckta husen med väggar av soltorkat tegel i en grön dalsänka med skuggande träd! Rummen så

En stunds gymnastik

Ett vackert ansikte och snygga kläder kommer först då verkligen till sin rätt när även hållningen är bra. De gymnastikrörelser vi här visar syftar därför till att rätta ut den framåtlutade ryggen och de utstående skulderbladen.

1. Lyftning av axlarna: Böj huvudet åt sidan, lyft axeln tills den vidrör örat och låt axeln sedan falla ner igen. Håll hela tiden ansiktet rakt framåt och ryggen rak. Växla skuldra.

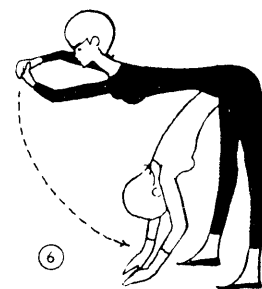
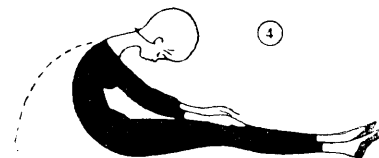
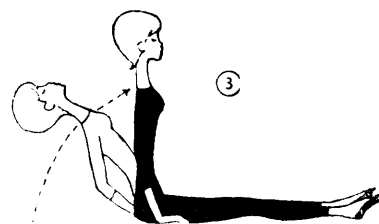
2. Rullning av axlarna: Lyft huvudet, rulla axlarna runt växelvis fram- och bakifrån.

3. Sträckning av axlarna (bilderna 3 och 4): Ligg på rygg, res sakt överkroppen — med huvudet bakåtlutat — till sittande ställning. Dra ihop skulderbladen, håll huvudet bakåtlutat och andas in genom munnen.

Återgå till utgångsställningen genom att sakta »rulla» ut ryggen, tryck hakan mot bröstet, andas ut och håll armarna slappa.

4. Stärkning av rygg och axlar: Ligg på magen, stöd fötterna mot någon möbel. Sträck armarna åt sidorna, lyft överkroppen från golvet, håll huvudet rakt upp. Återgå till utgångsställningen.

5. Uppskjutning av överkroppen: Stå med benen isär och raka knän och sätt händerna i golvet. Lyft sedan överkroppen och armarna tills ni kommer i vågrät ställning. Låt så armarna falla slappt tillbaka. Upprepa.

oklanderligt rena och prydliga med sina enkla, hemgjorda möbler! Gudstjänsten med mycket sång — alla har vackra röster och är glada åt att sjunga. Till aftonsången, som ofta hålls ute, kommer även icke kristna. Mellan gudstjänsterna är tid för mödraföreningens möte, för undervisning, besök hos gamla och sjuka. Ofta samlar sig grupper, mindre eller större, till samtal kring Sheilas medförda tekorg, som visar sig rymma oväntade förråd. Trots sina små förhållanden visar reservatens folk en rörande generositet. Tekorgen kommer sällan tom tillbaka! Det skulle komma en tid då deras fattigdom blev

akut och pengarna gick till böter och advokatarvoden. Men aldrig upphörde ett sparsamt tillflöde av ägg till vårt bord — ett eller två i taget — ända till dagen för vår brådstörtade avresa.

Vändpunkten i Bafurutsestammens liv kom med våren 1957. Årtionden tillbaka har den svarta mannen i Sydafrika nödgats gå omkring med ett pass, med varjehanda uppgifter, som skall göra det lätt att identifiera honom, var han än befinner sig. Han är skyldig att alltid bära det på sig och varje polis har rätt att när som helst, dag eller

Forts. å sid. 18

RIKTIGA REDSKAP

Konsums Husmorsråd har kommit ut med sin första skrift. Rådet har till uppgift att hjälpa konsumenterna att välja rätta och riktiga varor, heter det i presentationen och det är erfarna husmödrar och yrkesexperter som förmedlar sina rön till den köpande allmänheten.

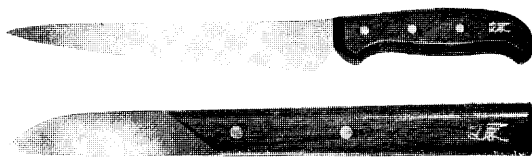
Det första häftet handlar om knivar – förskärare, kockknivar, rensknivar och brödknivar. Vad man först och främst behöver i den vägen är förskärare, en med rak och en med vågtandad egg och så en renskniv.

En hushållskniv är vanligen i bruk flera gånger om dagen och utsätts för rätt stora påfrestningar och därför bör man enligt Husmorsrådet välja ett förstklassigt material, som är motståndskraftigt, lättskött och oömt.

Vad är det man måste ge akt på? Jo, först och främst att fastsättningen mellan skaft och blad är stabil och tät så att skaftet inte glappar. Bäst är när bladet är helt inkapslat i skaftet och försett med rostbeständiga hylsnitar t.ex. av mässing.

SKÖT KNIVARNA VÄL

manar Konsums Husmorsråd och ger oss 4 kom-ihåg:
Skydda eggen mot stötar och slag. Pla-

Det här är två av de knivar som Konsums Husmorsråd valt ut. Kockkniven har ett blad av härdat rostfritt stål. Längd 21 cm. Skaft av impregnerat rosenträ. Fastsättningen fyller alla anspråk på täthet. Rensknivens blad är också av rostfritt härdat stål, längd c:a 8 cm. Skaftet som är av impregnerat rosenträ går en bit upp på bladryggen så man utan obehag kan hålla pek-fingret en bit framför de andra när man skalar och rensar.

cera en skårad tråkloss i knivlådan och ställ knivarna i denna.

Slipa knivarna då och då så att de alltid är skarpa. Det kan man göra själv med brynstål eller sandsten. En vågtandad kniv kan skäras genom att man för brynstålet utefter eggens släta sida.

Låt aldrig knivarna ligga i vatten. Diska och torka dem omedelbart. Vatt-net kan tränga in i skarven mellan blad och skaft eller vid nitarna och skada fastsättningen.

Knivskaften, både de impregnerade och icke impregnerade, bör då och då gnidas in med olja, för att inte ytan ska bli för torr.

Knep och råd från händig busmor

En husmor som tecknar sig Jullan skriver:

● Kasserade nylonstrumpor brukar jag inte kasta bort – de kan vara bra att ha exempelvis när man tvättar fönster. Det vill gärna bli litet ludd kvar efter trasorna, så jag har för vana att till sist gnida över fönstren med en nylonstrumpa. Då försvinner all ludd. Koftor och jumprar brukar fort bli slitna på armbågarna. För att förlänga livslängden på dem brukar jag på insidan sy fast en bit av en kasserad nylonstrumpa.

● Vid strykning kan en gammal tandborste vara till god hjälp. Den är nämligen ett utmärkt redskap när det gäller att skilja sömmarna åt före pressningen.

Så några tips om manchester och tvättsammet, som ju har blivit så modernt igen:

Syr ni själv i dessa material så kom ihåg att alla plaggets delar måste klippas till så att de får luggen åt samma håll, annars blir färgskiftningen ojämn. Det innebär att alla mönsterdelar måste placeras så att deras övre del pekar åt samma håll. Åt vilket håll luggen går känner ni genom att stryka med handen över tyget. Stryker ni med luggen känns ytan mjukare, medan den känns betydligt strävare om ni stryker motluggs. Beräkna tygätgången till en klänning 20–30 cm drygare för sammet än för andra tyger, så ni säkert kan få ut delarna med luggen åt samma håll.

Använd gärna en aning lösare trådspänning och något längre stygn på manchester än på vanligt bomullstyg.

Helst bör man handtvätta dessa material, det är endast de kraftigaste som tål maskintvätt. Tvätta i medelvarmt vatten, krama löddret genom plaggen, undvik hård gnuggning. Skölj väl, häng upp plagget till torkning så slätt och fritt som möjligt, skaka det när det är halvtorr, så reser luggen sig. Om det behöver pressas i sömmarna så låt det ske innan plagget är helt torrt. Kom ihåg att pressa på avigsidan och med lätt hand. Bra är det att lägga en frottéhandduk överst på strykbrädan, så lägger sig inte luggen så lätt. När plagget är torrt så borsta lätt mot luggen.

Vår lilla matorå

Alla har säkert hört om ungarlen som sökte variera kosten genom att ibland skära korven på längden och ibland på bredden. Korv är lättlagad mat och bra att ta till när fantasin sviker. Men kanske händer det ibland att familjen tröttnar och vill ha lite omväxling. Om vi i likhet med ungarlen ändå skulle hålla oss till korven så låt oss pröva ett annorlunda sätt – vi försäkrar att familjen blir storförtjust.

1 bit av Konsums goda Go-go-vurst
(vad som vanligen går åt)

1–2 gula lökar

1–2 tsk tomatpuré

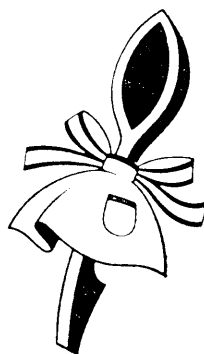
2–3 tomater

1–2 dl grädde ell. gräddmjölk

salt, peppar, paprikapulver, skorp-mjöl eller riven ost

1 msk margarin

Skär korven i skivor och varva med finskuren lök i en eldfast form, täck över med tomater skurna i skivor. Rör

ut tomatpurén i lite grädde, tillsatt resten av grädden, blanda kryddorna och slå såsen över korven. Strö över skorp-mjöl eller riven ost och klicka över margarinet. Ställ in formen i ugnen i c:a 225° och låt stå tills anrättningen fått vacker färg. Serveras till kokt potatis eller ris. Glöm inte bort salladen – antingen grönsallad eller strimmad vitkålssallad – den behövs verkligen den här årstiden.

De gamlas dag i Koskullskulle

Mors dag och Fars dag och Barnens dag — de firas i hela landet. Men på hur många platser firar man De gamlas dag? Vi har inte hört talas om mer än en ort med denna vackra tradition — Koskullskulle i Norrbotten — men finns det fler så är det bara roligt.

Allt nog — i Koskullskulle har dagen blivit en tradition. Senast firades den den 12 december. Alla invånarna i samhället som uppnått den stabila 60-års-åldern var inbjudna till festen och värdskapet sköttes av Kooperativa Kvinnogillet och SKV-avdelningen. Kaffet och det goda doppet bekostade Konsum och ett anslag från LKAB på 150 kronor hjälpte till att bestrida omkostnaderna. Det gedigna underhållningsprogrammet omfattade både musik, körsång och mannekänguppvisning i den glada stilen. Koskullskulles egen Lucia med tärnor och tomté förgyllde festen.

Efter festen samlades SKV- och Gillesmedlemmarna till ett kort gemensamt möte för att diskutera höjningen av tvätttaxorna vid LKAB:s moderna tvättstuga, som husmödrarna är förbittrade över. En protestskrivelse till LKAB från SKV och Gillet blev resultatet av mötet, där fyra nya medlemmar inröstades i Gillet.

Samarbetet kring den trevliga festen för de gamla var så stimulerande att de båda organisationerna beslutade genomföra en gemensam barn- och familjefest någon kväll mellan jul- och nyår. Även denna blev mycket lyckad och ett ytterligare bevis på hur roligt och nyttigt det är när två organisationer som har familjernas intressen för ögonen hjälps åt att bereda gamla och unga avkoppling och glädje.

Rapporten från Bjurslottsavdelningen

är som alltid en stimulerande läsning. Om höstens första sammankomst (rapporten omfattar 2:a halvåret 1961) berättar den: »Den 7 sept. anordnades en 'mystisk' bussresa förbi de vackra Tjörnbroarna till Stenungsunds hotell. 100 kvinnor deltog. Hög kvalitet på både servering och underhållning. Det tyckte också våra gäster från Sovjet (Maria Konysheva och Olga Lauristin) och vår solosång kvitterade de med att själva sjunga för oss. Vi hade också fått äran att visa de båda gästerna hur en avdelning inom SKV arbetar. Vår resa till Stenungsund blev omtalad i den svenska utsändningen över Tallinn, där Olga Lauristin hade ett särskilt program om sin resa i Sverige. Vi fick veta att avdelningen i hennes distrikt skall försöka lägga upp ett möte på liknande sätt som vårt — så ni förstår att vi är stolta och glada...

Nästa möte hölls den 11 oktober. Lärarinnan fröken Hilmersson talade om

CP-barnens situation och visade film från sin dagliga verksamhet bland barnen. En av våra medlemmar underhöll med sång. 70 medlemmar närvarande.

Vid medlemsmötet den 8 november talade Stina Skantze om KD:s råds-möte i Budapest och om sin resa i Ungern. 80 medlemmar närvarande. Fröken Märta Möller sjöng och spelade gitarr.

Den 7 december höll vi Luciafest, efter att ha genomgått nödvändiga mötesförhandlingar. Där var vår egen Lucia med tärnor och småtomtar. Ett par medlemmar läste dikt och spelade luciasånger. Dessutom hade vi Kent och Kjells duo som musicerade. Så kom Lasse Dahlkvist med Göteborgs Lucia-kandidater. De senare sjöng och Lasse Dahlkvist höll ett trevligt anförande. Danslaget Västanvind visade folkdanser och ledde sedan lekarna. 150 kvinnor var närvarande — lokalen rymmer inte flera, och det var tyvärr många kvinnor som inte kunde komma in.»

Ur rapporten om det dagliga arbetet ska vi bara återge något av det Bjurslottsavdelningen sysslat med under höstmånaderna:

Uppvakttat trafikchefen i Göteborg för att få gatan framför Fogdeskolan avstängd för trafik eller ev. enkelriktad. Barnen utsätts för stor fara i trafiken på grund av att gatan är så smal och att där inte ens finns en gångbana. Med instämmande sänt Paulingappel-

Forts. från sid. 16

BLOD PÅ GRÄSET...

natt, bulta på dörren och begära få se de mäns pass som bor eller endast tillfälligtvis vistas där. Fattas något pass, är någon uppgift felaktig eller ej införd, avföres ägaren omedelbart till polisstationen och ådömes straff: prygel, fängelse eller tvångsarbete på de vitas gårdar. Statistiken visar, att varje år en femtedel av Afrikas manliga befolkning döms för passförbrytelser.

Inte nöjda med att kunna kontrollera den manliga hälften av släktet bestämde för några år sedan myndigheterna att något slags passböcker skulle utarbetas även för kvinnorna.

Det väckte stor upståndelse, kanske alldeles särskilt i reservaten, när saken blev aktuell år 1957. Hur skulle det gå med barnen om mor plötsligt försvann, kanske blev borta i månader? Hur

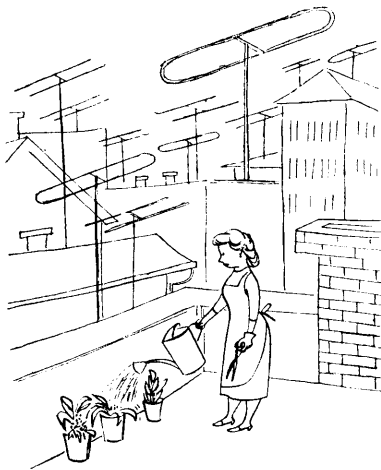
len (mot utbredning av kärnvapen till flera makter) till FN-sekretariatet och ambassadör Agda Rössel. Delat ut 1.000 flygblad om bojkott mot sydafrikanska varor. Köpt 100 broschyrer från Sydafrikanska kommittén och spritt dem som ett led i kampanjen mot sydafrikanska varor. Varit behjälplig med att dela ut flygblad inför den demonstration som »Kampanjen mot svenskt atomvapen» anordnade den 20 november. Samtliga medl. fick personlig kallelse att hjälpa till och deltagandet var gott.

Mera kan vi inte ta ur den långa rapporten som också berättar om ekonomiskt stöd till förbundet och SKV-distriktet, till CP-barnen och de gamla, om de två algeriska barnen som avdelningen varje månad stöder med 30 kr. om julpaket till Valencia, om studiearbetet osv. Kort sagt en levande rapport från en i högsta grad levande och aktiv avdelning av vårt förbund.

skulle det gå med sådd och skörd? Med kvinnor som väntade barn och mödrar med spädbarn? Skulle verkligen kvinnorna från sexton års ålder påtvingas dessa förhatliga ting, som myndigheterna omtänksamt försett med fodral och snodd så de kunde bäras kring halsen, eftersom kvinnor vanligen ej har fickor! Till på köpet skulle de lösas ut med 3sh 6d! Männen var också uppretade. De visste vad det ville säga att komma i kontakt med polisen och ville ej att deras kvinnor skulle göra det.

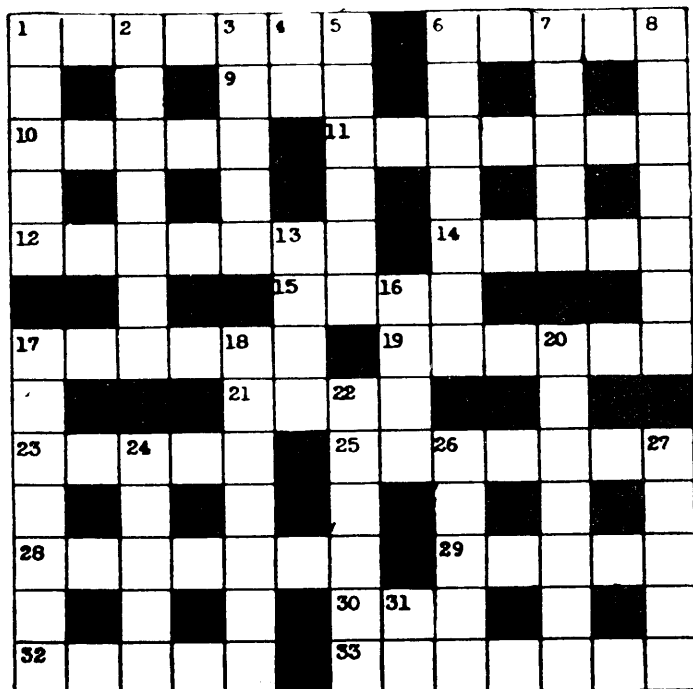
Striden förefaller ha blivit särskilt hård i Bafurutsestammens reservat, kanske därför att utlämningen av de nya passen till tiden kom att sammanfalla med myndigheternas åtgärd att avsätta själva överhövdingen inom reservatet. Hövding Abram kunde visserligen kritiseras av sina egna men hövdingsskapet är ärftligt och omgivet av religiös helgd — endast ytterst gravande skäl kan motivera en avsättning. Dessutom hade han vägrat att utöva tryck på kvinnorna i sin egen by för att få dem att hämta passen! På utlämningsdagen är det endast en bråkdel av byns c:a 4.000 kvinnor, som in-finner sig. Bland de andra befinner sig ett antal kommunalanställda lärarinnor, lärarnas hustrur m.fl. Mödrarna fattar eld. Nästa dag infinner sig av 1.200 knappt 150 barn i skolan. Undervisningsmyndigheterna slår omedelbart till. De barn som ej infunnit sig avstängs för all framtid från undervisning och deras namn skall cirkulera, så att de ej tas in i andra skolor. Snart följer andra repressalier. Rålsbussen till Zeerust dras in — under förevändning att »uppgivlare» kan skada den eller föraren — telegram får ej längre sändas och postkontoret stängs. Ålderspensionen dras in, visserligen endast ett pund i månaden men nu mer nödvändig än eljest. Visserligen tycks själva kungsbyn, hövding Abrams by, vara svårast utsatt, men en eller flera liknande åtgärder vidtog i de flesta byarna inom distriktet.

Och så börjar raiderna. En flygande polistyrka hemsöker byarna om nätterna. Det är mest unga pojkar, vita och svarta, beväpnade med pistoler och piskor av flodhästhud, som under polisbefäl tvingar sig tillträde till husen, misshandlar kvinnor och äldre och

Civilisation.

Korsord nr 2

Vågräta ord

1. Hör kanske till vårt dagliga bröd
6. Slät om kinden
9. Gör bonden och skaffar sig den oförsiktige lätt
10. Hundgöra
11. Kräver barnen
12. Ett sätt att sammanfoga
14. Hör till bågen
15. Ett sådant bör var och en kunna
17. Också ett litet hem
19. Det är inte fråga om skämt
21. Fattigt
23. Räcker inte långt tycker vi väl lite var
25. Som stjärnorna
28. Leksak
29. En lång tid
30. Segt virke
32. Norsk spårvagn
33. Krävs för varje yrke

Lodräta ord

1. Löjligt
2. Sådana vindar börjar vi vänta på
3. Blir glasrutan med kitt
4. Räcka
5. Orsak till många rovor
6. Kan man väl säga att schackspelarna ägnar sig åt
7. Vattenled
8. Kvinnor med övervakande funktion, kända från den spanska litteraturen
13. Dem hittar man på både väggar och golv
16. Husdjur
17. Hör till smörgåsbordet
18. Ett yttre tecken på penningplacering
20. Stukat
22. Bör tåla stötar
24. Kan det frias på
26. Gäller

för »misstänkta uppviglare» in till fängelset i Zeerust som snart är överfullt. Är männen hemma, kan det komma till strid och döda kroppar släpas in i polisvagnarna. (Det är på ett dylikt tillfälle titeln på den svenska översättningen syftar.)

För Hoopers kommer tragedin inte överraskande. De har länge upprörts över att myndigheterna ej gjort sig besvär att förbereda och förklara den nya förordningen och därmed beröva den något av dess udd. De försöker på laglig väg få slut på misshandeln genom att dra de svåraste fallen inför allmänna åklagaren. Men svaret är alltid detsamma: Föranleder ingen åtgärd. Prästgården blir den plats, där sår förbindas och hungriga bespisas — en tillflykt för hemlösa och flyktingar. När grova misstag göres, vilket inte sällan är fallet, är det Hoopers som för den svartes talan hos myndigheterna. Säkert inte lätt. Under sina år i nära umgänge med lokationens och reservatets folk har de lärt sig beundra dessa fattiga Bafurut-

se, bland vilka de mött »en psykisk spänst och tålmodighet, en glättighet och trosvishet, som ofta var större än vår egen».

Snart kommer uppbrottsorder till dem själva. En dag väntar en polis utanför kyrkporten. Han överränner till dem var sitt maskinskrivet paper under tecknat av sekreteraren i N.A.D. Det är förbud att utan tillstånd av myndigheterna besöka reservatet och kringliggande gårdar. Hoover frågar om förbudet också omfattar lokationen och får till svar att den lyder under stadsmyndigheterna.

»Så vi kommer inte att bli aresterade?»

»Inte än», säger sergeanten med ett svagt leende.

Senare har Hooper med sin familj flytt över gränsen till Swaziland (britiskt protektorat), där de arbetar på en mission. Har han männe där skrivit denna bok som är förbjuden i Sydafrika och vars ägande lär kunna medföra upp till sju års fängelse.

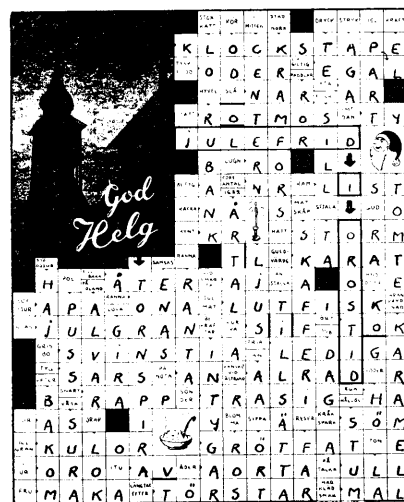
27. Upphöjd
31. Nekande i vardagstal

*

Lösningarna skall vara oss tillhanda senast den 1 april. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser. Märk kuvertet »Korsord nr 2».

*

Lösning till Julkrysset

Pristagare:

- 1:a pris: Alice Holmberg, Nämndemansgatan 51 A, Borås.
2:a pris: Maj-Britt Borg-Niesiolowska, ul. Marzanny 4 m. 69, Warszawa, Polen.
3:e pris: Anly Sjölund, Stallgatan 3, Asele.

I manchestersammet är den här västklänningen för skolflickan. Bottenfärgen brun med gula ränder och under en gul poplinblus som kan växlas med en jumper. Vackert och lättskött.

I oktober förra året fick Stockholm sina första kvinnliga spårvagnsförare, bland dem Karin Holm, som här ses flankerad av två manliga kolleger. Hon trivs med sitt arbete och hennes chefer vid SS ger henne och de fyra andra kvinnliga förare som f. n. finns goda vitsord. Hon och en holländsk kollega återfinns på sid. 6 i detta nr.

INTE NYTT MEN ANNORLUNDA

Förvånansvärt mycken osaklighet blandas ständigt in i den alltid lika hetsiga debatten om ungdomens förvildning, ungdomens oförmåga att anpassa sig i samhället. De flesta människor i medelåldern har redan glömt sin egen ungdom och reagerar starkt mot ungdomarnas sätt att vara. Ropen på snabbare åtgärder, stramare tyglar eller återgång till "gamla goda uppfostringsmetoder" ljuder höga. Det är som om varje generation trodde att problemet är nytt. Nytt är det inte — men annorlunda. Det måste lösas med andra åtgärder än tidigare, beroende dels på att samhällsstrukturen är en helt annan, dels på att vår psykologiska kunskap väsentligt ökat.

Merit Hertzman-Ericson i förordet till boken Tonårsflickornas problem av James Hemming

UR INNEHÄLLET

Så dyr — och så kär

När Sverige var ett underutvecklat land

Det rör på sig!

Inte alla har en grannfru som förbarmar sig

Bättre sjukförsäkring

Blod på gräset

En investering i elva barns framtid

Debatten

Hem och hushåll, barnsida, novell, handarbete, korsord m. m.

OMSLAGET:

Joséphine Baker med sina barn på Stockholmsbesök.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdats sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och övertygelsen att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga *kvinnornas rättigheter*: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra *alla barn ett lyckligt liv i trygghet*; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvaret av freden.

Tidningen

V I K V I N N O R

Argång 14

Redaktör och ansvarig utgiv.: VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 6 kr
Lösnummer 75 öre

Postgiro: 513 23. — Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va
SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1962